

इंटरेक्टिव हेर्न

नेपालको अर्थतन्त्र संकट

नेपालको अर्थतन्त्र सुधारका लागि पुँजीगत रखच वृद्धि गर्नुपर्ने, विदेशी सहायता उपभोग क्षमताको वृद्धि गर्नुपर्ने अनुपादक रखचलाई घटाउनुपर्ने, फजुल रखच तत्काल कठाउनुपर्ने र स्पेशल फण्ड निर्णय गर्नुपर्ने विश्वासको सुभाव छ।

■ डा. डिलीपुराज खनाल
अर्थविद्
निकै दूनो संकट नै आइसक्यो भनेर कठोर नीति लियो। हामी त यो विषय शुरुदेखि नै लेखिरहेका छौं। अर्थतन्त्रका संकेत रामा छैनन्, गरमीर मोडतर्फ अर्थतन्त्र जोडैछ भनेर भनेका थिएँ।'

■ डा. चन्द्रमणि अधिकारी
अर्थविद्
होइन। तर हामी गण कर्म व्याजदारको छ, अनि लामो समयको छ। नेपालले माइक्रो लेन्डिङ्को प्लान ल्याएन। अहिले नेपालको श्रीलंकार पाकिस्तानको अवस्था हुँच भन्ने होइन। मुद्राको अवमूल्यन गर्ने हो कि भन्ने कुरा आएको छ।'

कानून न्यौपने / मध्याह्न

नेपाल राष्ट्र बैंकले अर्थावश्यक बाहेका सम्पूर्ण आयातित वस्तुको एलसी बन्द गर्न वैकहरलाई निर्देशन दिएपछि नेपालको अर्थतन्त्र धराशायी भएको टिकाटिप्पणी चलिन थालेको छ। सोमार्का २७ वटै वाणिज्य बैंकका प्रमुख कार्यालय अधिकृत (सीईओ) हारलाई बोलाएर राष्ट्र बैंकले गाडी लगायद अन्य विलासिताका वस्तु आयातका लागि एलसी नव्याल निर्देशन दिएपछि नेपालको अर्थतन्त्रवारे चासो बढेको हो।

अर्थविद् डा. डिलीपुराज खनाल पछिल्लो समय नेपालको अर्थतन्त्रमा आएको तरलाले आफूहरूले धेरै पहिलेदेखि नै मुलुकमा अर्थिक सक्ट आउने संकेत गरेका बताएका छन्। 'अहिले जुन आर्थिक संकेत छ, एउटा क्षेत्रमात्र होइन। पुँजीगत खर्च नहने, रोजगार जम्मा भएर बस्ने। जुन ढंगाले बैकिड क्षेत्रबाट लगानी भयो।

व्यापार घाटा बढेयो, चालु खाता घाटा छ, धेरै समस्या छ। हिजोमात्रै राष्ट्र बैंकले अर्थतन्त्रमा निकै दूलो संकट नै आइसक्यो भनेर कठोर नीति लियो। हामी त यो विषय शुरुदेखि नै लेखिरहेका छौं। अर्थतन्त्रका संकेत रामा छैनन्, गरमीर मोडतर्फ अर्थतन्त्र जोडैछ भनेर भनेका थिएँ,' विश्वेषक खाललाले भने।

सरकारमा रहेका व्यक्तिहरूको गैरजिमेवार पूर्ण कदमले संकटोमुख्यतर्फ नेपालको अर्थतन्त्र गढाहेको उनको भनाइ छ। अर्थविद् डा. चन्द्रमणि अधिकारीले पनि अर्थतन्त्रमा पहेलो वर्ती विलासकोको र अब रातो वर्ती बन्ने खतरा बढेको बताएका छन्।

'यो संकेत रामो होइन। तर, हाम्रो अर्थ कम व्याजदारको छ, अनि लामो समयको छ। नेपालले माइक्रो लेन्डिङ्को प्लान ल्याएन। अहिले नेपालको श्रीलंकार पाकिस्तानको अवस्था हुँच भन्ने एउटा क्षेत्रमात्र होइन।' विश्वेषक खाललाले भने।

हो कि भन्ने कुरा आएको छ। यो संकटको बेलामा मुडा अवमूल्यन गर्नुदैन,' अर्थविद् अधिकारीले बताए। नेपालमा अर्थतन्त्रको समस्या श्रीलंकाजस्तो अवस्थामा नपुँने पनि पछिल्लो समय संकेत भने रामो नदेखिएको उनको भनाइ छ।

तर, नविल बैंकका महाप्रबन्धक मनोज जवाली भने नेपालको अर्थतन्त्र निराश हुनुपर्ने नभएपनि अश्यारो परेका बेला सबैले राष्ट्र बैंकको निर्देशन मान्युपर्ने बताएका छन्।

'राष्ट्र बैंकले निर्वित निर्देशन दिएको होइन, चासो व्यक्त गरेको हो। हामी (बैंकहरू) पनि यसबाट चिन्तित छौं। त्यसैले आयात कम गर्न के गर्न सकिन्छ भन्नेवारे छलफल भएको छ,'

महाप्रबन्धक जवालीले भने। उनले बैंकहरू आफैले पनि अर्थतन्त्रमा आएको तरलाला अभाव बढेको निर्णय गर्नुपर्ने बताएका छन्। राष्ट्र बैंकको निर्देशनपछि गाडी लगायत विलासिताका

वस्तुको मूल्य बढेन्द्रे देखिन्छ।

पछिल्लो समयमा तीव्र आयातका कारण सोधानात्मक स्थिति लगातार घाटामा गएको, व्यापारघाटा उच्च भएको र वैदेशिक मुद्राको सञ्चितमा उच्च दबाव परेको भद्रै राष्ट्र बैंकले वैकहरलाई कडा निर्देशन दिएको हो। कहीं समयाधि अर्थ समितिले बोलाएको बैंककमा बैंकहरूले एलसी रोक्ने नीति लिन सरकारलाई आग्रह गदै सो निर्देशन कार्यान्वयन गर्न आपूरुत तयार रहेको भने गरेका थिए।

नेपालको अर्थतन्त्र सुधारका लागि पुँजीगत खर्च वृद्धि गर्नुपर्ने, विदेशी सहायता उपभोग क्षमताको वृद्धि गर्नुपर्ने अनुपादक रखचलाई घटाउनुपर्ने, फजुल रखच तत्काल कठाउनुपर्ने र स्पेशल फण्ड निर्णय गर्नुपर्ने विश्वहरूको सुझाव छ। उक्त सुझावलाई सरकारलाई गरमीरताका साथ निलो हो भने नेपालको अर्थतन्त्र धराशायी हुने देखिन्छ।

थप सात मुलुकको व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिमा प्रमाणीकरणको शर्त

मध्याह्न संबाददाता

काठमाडौं, २२ चैत

अम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा क्षमताका अवस्थामा अन्य अर्थावश्यक बाहेका सम्पूर्ण आयातित श्रम स्वीकृतिमा जाने अथ स्वीकृति शर्त सहित खुला गरेको छ। कोर्यालय, अल्पान्तर्या, पोल्याण्ड, स्लोभारिया, हंगेरी, माल्दोभा र वेलास्लास्मा व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति लिई वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीहरू अलपत्र परेको सूचना प्राप्त भएको भन्दै मन्त्रालयले ती मुलुकमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने अथ स्वीकृति केही दिन अधिवाट स्थगन गरेको थिए।

मन्त्रालयले ती मुलुकमा रोजगारीमा जाने रोक्टाको अथ स्वीकृति पुँजी गरिएको बताउद्दे व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति लिई जाने प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरिएको छ। मन्त्रालयले आगामी २०७९ वैशाख १ गरेदेखि व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारको अथ स्वीकृति लिने प्रक्रियासम्बन्धी निर्देशिका जारी गरेको थिए।

मन्त्रालयले ती मुलुकमा रोजगारीमा जाने रोक्टाको अथ स्वीकृति पुँजी गरिएको बताउद्दे व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति लिई जाने प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरिएको छ। मन्त्रालयले आगामी २०७९ वैशाख १ गरेदेखि व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारको अथ स्वीकृति लिने प्रक्रियासम्बन्धी निर्देशिका जारी गरिएको छ।

राजदूतावास वा नियोगबाटुमार्गिकरणको ११ मा व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिसम्बन्धी निर्देशिका जारी गरेको थिए। व्यक्तिगत मागपत्र प्रमाणीकरणको प्रक्रिया

अपनाउनुपर्ने राष्ट्रहरूको सूचीमा हाल साउदी अरोविया, कतार, कुवैत र सयुक्त अरब इमरेटस (यूएई) रहेको छन्। मन्त्रालयले उक्त सूचीमा पूर्वी योरेपीली मुलुकहरू को सुरक्षित, पोल्याण्ड, स्लोभारिया, हंगेरी, माल्दोभा र वेलास्लास्मा लिई वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिलाई आधार बनाई ठारी गरेको भन्ने उजुरीका आधारमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिलाई लिन चाहने व्यक्तिले रोजगारीका सेवा शर्तलगाउत कैनै एजेन्टसाथ नभई व्यक्तिगत पहलबाट भएको व्यवस्थासहितको स्व-धोषणापत्र अनिवार्यरूपमा भर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको जानाएको छ।

यसबाट वैदेशिक रोजगारलाई मर्यादित, व्यवस्थित र सम्मानजनक बनाउने प्रक्रियामा सम्बद्ध सबैको सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको अथ, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्री कृष्णकुमार श्रेष्ठको निजी सचिवालयले जानाएको छ।

कर्सैलाई सर्पले टोकिहालेमा

- नआतिअौ र विरामीलाई सान्त्वना दिअौ,
- सर्पको विष अत्यन्त छिटो फैलिने भएकोले प्राथमिक उपचारका नाममा नफालौ,
- परम्परागत भारफूकको विधिमा नअलमलाई,
- जतिसक्तो चाँडो विरामीलाई अस्पताल तथा उपचार केन्द्र पुँज्याओ।

राजनीतिक

दलहरूको रमिता

शिवाराज परियार / मध्याह्न

पालना गर्ने प्रतिवद्वता जाहेर

राजनीतिक दलहरूले स्वच्छ, स्वतन्त्र, निर्वाचनमा आयोग ऐन २०७३,

राजनीतिक दलसचिवाल्यी ऐन, २०७३,

निर्वाचन (कसुर तथा सजाय) ऐन २०७३, स्व

इटहरीमा बजार अनुगमन डिलरमा ग्रास अभाव, कर्मपनीमा छुयापछ्याप्ती भेटियो

तेजबहादुर बन / मध्याह्न
इटहरी, २२ चैत

खाना पकाउने एलपी ग्रासको चरम अभावसंघी बजारमा कालोबाजारी फस्टफूटको जेनुगानामो बहन थाले पछि इटहरीमा बजार अनुगमन गरिएको छ।

राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्च सुनसरीको नेतृत्वमा इटहरीको ग्रास डिलरहरूमा छइको अनुगमन गरिएको हो।

टोलीले इटहरीको ६ वटा ग्रास डिलरहरू अनुगमन गरेको थियो। अधिकाश डिलरहरूमा खाली सिलिण्डर मार्व पसलमा ६ वटा भर्तीको सिलिण्डर गोदाममा राखिएको अवश्यमा भर्तीको थियो। बजारमा ग्रास अभावसंघी व्यवसायले कालोबाजारी गरेको बा भर्तीको सिलिण्डर लुकाएर बेच्ने गरेको गुनासो आएपछि छइको अनुगमन गरिएको राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्च सुनसरीको कार्यालयक अव्यक्त पूर्ण राईने मध्याह्नलाई बताए।

उनले बजारमा खाद्यान्न लायात उपभोक्ता वस्तुहरूको कालोबजार हुन नीनन मञ्चले बेलादेला छइको अनुगमन पनि गर्ने गरेको जानकारी गराए।

कम्पनीमा छ्यापछ्याप्ती ग्रास

बजारमा खाना पकाउने एलपी ग्रासको अभाव देखिएपनि कम्पनीहरूमा भए प्रशस्त मात्रामा रहेको पाइएको छ। सुगम ग्रास कम्पनीको अनुसार बजारमा हल्ला फैलिए जस्तो अभाव नदेखिएको बताएको छ। कम्पनीमा अझैपनि देखिएसोले व्यवसाय नविकरण नगरी १ सय ३० मेरिट्रिक टन भन्दा बढी ग्रास रहेको बताइएको छ। अनुगमनके त्यस्तै अन्य ग्रास कम्पनीहरूमा पनि बजारमा खालीको बताइएको छ। अनुगमनमा राखिएको ठहरासहित प्रशासनमा कार्यालयमा उपस्थित हुन प्रशासनले पत्र काटेको छ। उनले अनुमति निलाई ग्रास डिलर राखेको पाइएपछि राजस्व छली गरेको ठहरासहित प्रशासनमा उपस्थित हुन पत्र काटिएको छ।

अधिकारी जोरासिंह माझिले बताए।

नविकरण नगरी व्यवसाय सञ्चालन

अनुगमनको क्रममा इटहरी बजारको कैनैपनि डिलरहरूले राखेको नपाइएपनि फेला परेका छन्। अनुगमनके एक हास्ताभित्र बिमला, इलाका प्रहरी कार्यालय इटहरी, इटहरी उपमहानगर, पत्रकार र घरेलु तथा साना उद्योगका प्रतिनिधिको प्रसाशनले पत्र थामाएको छ।

इटहरीको हाईयालाइनर्स्थित सञ्चालन हुँदै आएको सञ्जिव भाडा पसलले व्यवसाय दर्ता नै नगरी सञ्चालनमा ल्याएको पाइएपछि पसलका सञ्चालक सञ्जप कम्पार चौधरीलाई एक साताभित्र आवश्यक कागजातसंहित उपस्थित हुन प्रशासनले पत्र थामाएको छ।

उनले जय महादेव भाडा पसलको कागजात देखाएर अनुगमन टोलीलाई भुक्ताउने प्रयास गरेका थिए। त्यस्तै जयदेव भाडा पसलका सञ्चालक दिनेश चौधरीलाई पनि आवश्यक कागजातसंहित एक हाता भित्र कागजातसंहित एक हाता भित्र उपस्थित हुन प्रशासनले पत्र थामाएको छ।

उनले अनुमति निलाई ग्रास डिलर राखेको पाइएपछि राजस्व छली गरेको ठहरासहित प्रशासनमा उपस्थित हुन पत्र काटेको छ। उनले अनुमति निलाई ग्रास डिलर राखेको ठहरासहित प्रशासनमा उपस्थित हुन पत्र काटेको छ।

माधव बेल्लासे/मध्याह्न
चैतैन्य, २२ चैत

नेपालको हाईयालाइनर्स्थित सञ्चालनमा गठबन्धनका साझा उमेदवारले जिने दाढी गरेका छन्। मंगलवार कर्पिलवस्तुको शिवराज नगरपालिका-२ मा भएको कार्यक्रममा पाँच दलीले गठबन्धनका निरन्तर छलफल भइहेको बताउदै उनले सबै दलसनेले पत्र थामाएको छ।

उनले जय महादेव भाडा पसलको कागजात देखाएर अनुगमन टोलीलाई भुक्ताउने प्रयास गरेका थिए। त्यस्तै जयदेव भाडा पसलका सञ्चालक दिनेश चौधरीलाई पनि आवश्यक कागजातसंहित एक हाता भित्र कागजातसंहित एक हाता भित्र उपस्थित हुन प्रशासनले पत्र थामाएको छ।

अधिक नेपालले समाजवादीप्रति जनतालाई

एमालेको सूर्यमा ग्रहण लागिसक्यो : अध्यक्ष नेपाल

कार्यक्रममा कपिलवस्तुका नेता डा. मन्जुर खालीलाई प्रवेश गराउदै अध्यक्ष नेपालले पार्टीलाई थप मंजुर बनाउन सबै लाग्नुपर्ने बताए।

कार्यक्रममा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव चैतैन्य, २२ चैत

नेपालको हाईयालाइनर्स्थित सञ्चालनमा गठबन्धनका साझा उमेदवारले जिने दाढी गरेका छन्। मंगलवार कर्पिलवस्तुको शिवराज नगरपालिका-२ मा भएको कार्यक्रममा पाँच दलीले गठबन्धनका निरन्तर छलफल भइहेको बताउदै उनले सबै दलसनेले पत्र थामाएको छ।

अध्यक्ष नेपालले समाजवादीप्रति जनतालाई

आवश्यक विश्वास गरेको बताए। अहकार र प्रशस्त विश्वास गर्नुपर्ने बताउदै नामांकित हुनुपर्ने उनको आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा चौधरीले

कोपी ओलीको प्रवतिलाई पार्टीलाई थप गराउदै अध्यक्ष नेपालले अस्त्रालाई थप गरेको बताए।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

एक सय स्पैयावाट थरु गरेका बृद्धभत्ता अव

मासिक ५ हाता पुऱ्याउने दाढी गर्दै उनले करिपय

नक्कली व्यक्तिको बृद्धभत्ता अफ्पूले थरु गरेको

भनेर जनतामाझ अफ्काह फैलाएको बताए।

एकीकृत समाजवादी निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

संविधान सभा निर्वाचनमा तराई अध्येत

लाई चौधरीलाई आमान गरियो।

प्रमिनी प्रवेश अध्यक्षमा २०६४ सालको

<div data-bbox

सर्वपादकीय अल्पसंतको शासन

सामान्यतः नागरिकले नागरिकका लागि गरिने शासन प्रणालीलाई लोकतन्त्र भनिन्छ । अझ बहुदलीय व्यवस्था र आवधिक निर्वाचन प्रणालीलाई लोकतन्त्रको उन्नत प्रणाली मानिन्छ । संसारभर यो प्रणाली बढी प्रचलित छ । कतिपय मुलुक राजतन्त्रात्मक व्यवस्थामै छ । तर राजतन्त्रात्मक प्रणाली लगातार ढालिरहेको छ । त्यसबाहेक एक दलीय प्रणाली कम्युनिष्ट शासन व्यवस्था भएका मुलुकहरूमा अभ्यासमा छ । हाम्रो उत्तरी छिमेक चीनमा चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी (सीपीसी) को एकल शासन छ । स-साना दलहरूले मुलुकको नेतृत्व गर्नेगरी प्रतिशर्प्ता पाउने अवस्था छैन । तर दक्षिणी छिमेक भारत र अमेरिका लगायत ठूलो संख्याका देशहरूमा बहुदलीय प्रणाली कायम छ । नेपालमा पनि लामो राजनीतिक संघर्षपछि राजतन्त्रको अन्त्य गरेर गणतन्त्रात्मक बहुदलीय लोकतन्त्र अभ्यासमा आएको छ ।

गणतन्त्रात्मक लोकतन्त्रमा बहुदलीय व्यवस्था
र आवधिक निर्वाचन अनिवार्य सर्त हुन् । त्यही
संवैधानिक अनिवार्य सर्त बमोजिम आगामी ३०
वैशाखमा स्थानीय चुनाव हुँडैछ भने मंसिरमा
प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाले पाँच वर्षे कार्यकाल
पूरा गर्दैछ । आवधिक निर्वाचनमा मतदाताले आफ्ना
प्रतिनिधि परिवर्तन गर्न वा पुरानैलाई निरन्तरता
दिने गर्छन् । योग्यता पुगेका नागरिकले उम्मेदवारी
दिएर जनप्रतिनिधि बन्न सक्ने अधिकार संविधानले
सुनिश्चित गरेको छ । तर आमरूपमा प्रचलित
प्रक्रिया भने कुन दलले कस्तो उम्मेदवार तय गर्छन्
भन्ने आधारमा स्थानीय, प्रदेश र संघमा प्रतिनिधि
तय हुन्छन् । यस्तो प्रणालीमा बहुमत ल्याउने
उम्मेदवार वा दलले शासनसत्ता सञ्चालनको
आवधिक अखियारी पाउँछन् ।

तर गणतन्त्रात्मक बहुदलीय लोकतन्त्र अभ्यासको आरम्भमै प्रशस्त कमजोरी देखिन थालेको छ । त्यसैपनि संसदीय अभ्यासको औपचारिक लोकतन्त्रमा सधै अल्पमतले शासन गर्ने परिस्थिति बन्दो रहँछ । कुल मतदाताको ५० प्रतिशत नपुगेपनि बढी मत ल्याउने उम्मेदवार जनप्रतिनिधि बन्दा बहुमत चाहिँ प्रतिपक्षी भूमिकामा रहन्छन् । तर यसको अर्को विकल्प पनि सजिलो छैन । पूर्ण समानुपातिक व्यवस्थालाई विकल्पका रूपमा लिने विकल्पमा पनि दलप्रतिकै अविश्वासका कारण आशंकाले हेरिएको छ । किनभने दलको नेतृत्वले मनपरी प्रतिनिधि तोक्ने कमजोरी यो प्रणालीमा हुने खतरा रहन्छ । संविधानले पनि पूर्ण समानुपातिक प्रणाली नभनेकाले तत्काललाई हामीले भएकै व्यवस्थामा सुधार ल्याउन जरुरी छ । त्यो भनेको कम्तिमा राम्रो जनप्रतिनिधि चयन गरि नुपर्छ । बढी मत ल्याएर जनप्रतिनिधि बन्नु प्राविधिक कुरा मात्र हो, लोकतन्त्रमा सबै नागरिकको सम्मान हुनुपर्छ भन्ने तथ्यबोध हुनुपर्छ । निर्वाचन मतदाताले निर्णय लिने समय पनि भएकाले त्यस्ता जनप्रतिनिधि चयनबाटे पर्याप्त छलफल गरिन आवश्यक छ ।

- टेकनरायण दयालु

शैलेन्द्र खग्गी

पेट्रोल, ग्यास, भाडा, अन्पातको भाउ बढाएर अर्थतन्त्र टाट पल्टाउन कुनै कसर बाँकी राखेनन् अनि भन्छन्- यो मुलुकलई प्रतिगमनको खतराबाट जोगाउन गरिएको काम हो । उपभोक्ताले किन्न पाउने अधिकार मिचैर बिलसिताका वस्तु आयात गर्न रोक्न अर्थतन्त्र अब श्रीलंकाको नजिकै पग्यो है भन्ने सचक हो ।

गाडी आयात रोक्नु मात्रै उचित निर्णय होइन। दुई दिन सार्वजनिक विदा विएर पेट्रोलियम पदार्थको आयात कम गर्ने, उत्पादनमा ध्यान दिई मन्जी कर्मचारीहरूको फजुल खर्च कही महिनाको लागि कटौती गरि देशको आर्थिक अवस्था सुधार उन्मुख बनाउन, संघीयता तत्काल खारेज गर्ने। आयात र रेमिटान्समा सन्तरलन मिलाउ।

सप्तहकारीको सार्थक सोच

बढ़ाउन, यसलाई विविधकरण गर्न र विशिष्टकरण गर्न सकिन्छ, भने कुरा स्पष्ट छ। यस महत्वपूर्ण यथार्थलाई विसेर या वेवास्ता गरेर नाफाका लागि मात्र सहकारी सञ्चालन गर्ने हो भने त्यो सहकारी नभएर वित्तीय र व्यापारिक कारोबार मात्र बन्न जान्छ, र त्यसैमा सीमित हनू पुरदछ। जुन कुरा सहकारीको आधारभूत मूल्य, मान्यता र आदर्शको पनि विलक्षुलै विपरीत कुरा हो। दौ सदकारी थाएँ त्र्यांनु पर्दून दिक्षु पर्दून र

हा, सहकारा आफ बाच्चु पदच्छ, टिक्कु पदच्छ र अग्रगामी गतिशीलता पनि यसले लिने पर्दछ। वास्तवमा यो स्वचालित हुनुर्नें अभियान हो र यसै उद्देश्यका लागि सहकारीहरू खडा गरिने गरेका पनि हुन्। तर यसो गर्दा सहकारीका जुन सर्वोपरी आधारभूत मूल्य पद्धतिहरू छन् तदनुरूप नै चल्नु पर्दछ र तिनको पूर्ण परिपालना भएको हुनु पर्दछ। अन्यथा यो सहकारीको भावना विपरीत भएर जान्छ। त्यसो हुँदा नाम सहकारीको काम गैरसहकारी हुनु पुगदछ। यस्तो भ्रष्टिकरण रोकिनु पर्दछ। सहकारीका यावत क्रियाकलापहरू मनसा, बाचा, कर्मणा संगतिपूर्ण ढंगले परिचालन भएको हुनु पर्दछ, भएको देखिनु र महसुश गर्न पाएको हुन पर्दछ। अनि यसको अवलोकन, अनुगमन, मूल्यांकन पनि यसै आधारमा भए गरिएको हुनु पर्दछ।

६ सहकारीमा उत्साहजनक वातावरण ल्याएर यसलाई अर्थ-सामाजिक रूपान्तरणको अग्रभागी, उन्नत र शतात प्रगतिका लागि निरन्तरता दिन बृहत राजनीतिक परिवेशलाई नै आशाप्रद र विश्वसनीय तुल्याइनु पर्दछ । यसरी चलन सकेमा सहकारीले दिन पर्न सामाजिक रूपान्तरणको वाच्छित परिणाम प्राप्त हुनसक्छ र यसको सार्थकता पनि हुन्छ ।

बाटो पनि यही हो । यस कुरावाट विमूख भएर वा दायाँ बायाँ लागेर कुनै पनि किसिमको विचलन आउनासाथ यस अभियान र यसको सञ्चालनप्रतिको विश्वास र भरोसा खण्डित हुनजान्छ । आजको सहकारी अभियानभित्रको एउटा जटील समस्या नै यही हो । विकृति र विसंगति बढेर व्याप्त भएपछि यसप्रति प्रश्न उठ्दै आएको र उठिरेहोको कुरा पनि यही नै हो । सहकारीलाई सुसञ्चालन गर्नका निमित्त यस विसंगत तथा गम्भीर समस्याको सही किसिमले निवारण हुनसक्नु पर्दछ । वास्तवमा सहकारीको उच्चल भवियता यसैमा अन्तरिनीही छ । अतः सहकारीसँग

सम्बन्धित सबै सरोकारवाला सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था र जिम्मेवार आधिकारिक व्यक्ति/व्यक्तित्वहरूले यसमा सम्पूर्ण ध्यान केन्द्रित गर्ने पर्दछ ।

तर कुरा सहकारीभित्रका समस्यामै मात्र सीमित छैन । यस वरिपरिको परिवेशले पनि यसलाई प्रभाव पारिरहेको हुन्छ । अरू अरू क्षेत्रलाई भ्रष्ट राजनीतिक गतिविधिले प्रभाव पारेजस्तै सरकारीलाई पनि प्रभाव पारेको छ नै । सबैलाई थाहा भएकै कुरा हो कि मूल्य राजनीतिक प्रणालीका सहायक प्रणालीहरू तब मात्र सही किसिमले अस्वस्थ नभइकन चल्न सकदछन् । जब मूल राजनीतिक प्रणाली सही किसिमले जिम्मेवारीपूर्ण तरिकाले चल्दछ । त्यसैले हामीकहाँ उत्पन्न गराइएको राजनीतिक अस्थिरता, व्याप्त तुल्याइएको भयावह भ्रष्टाचार र जनता तथा देशप्रतिको असवेदनशीलता र गैर जिम्मेवारीले गर्दा अरू उप क्षेत्रहरू जस्तै सहरकारी क्षेत्र पनि नरामोसँग प्रभावित भएको कुरालाई समेत विस्तर मिल्दैन । मूहान फोहोर भए पछि तलको पानी सफा हुैदैन भन्ने कुरा ज्ञात कुरा नै हो ।

प्रष्ठ छ, हामीले कुनै एउटा उपप्रणाली किन ठिकसँग चलेन र लक्षित उद्देश्य पूरा गरेन भनेर खोजिवन गर्दा सार्वत्रिक संस्था सह ऐसा जापाने सह साझी तै

● लोकनारायण सुवेदी

- पवन पौडेल

यमराज डॉगी

- कमान सिंह पार्खिन

नेपालमा शोधनान्तर घाटा बढेको र विदेशी मुद्रा सञ्चयती घटेको नाममा सरकारले अर्थतन्त्र जाखिमाना पर्न नदिन विलासी सामग्री आयातमा रोक लगाइएको कुरो नराकार होइन, तर त्यो कदम दीर्घ समाधान होइन। सरकारले दीर्घकालीन अर्थव्यवस्थापनका लागि स्वदेशी उत्पादन र बजार सञ्चालनमा नै जोड दिन जरुरी छ।

For further information, please contact:

ठीकसँग चलिरहेको छ कि छैन त्योसमेत हेर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी विकृति र विसंगतिको स्रोत के हो भन्ने कुरालाई पनि हेर्नु र केलाउनु पर्ने हुन्छ । रोगका बाहिरी र मित्री कारणहरू राम्रोसँग नकेलाई त्यसको सही उपचार पनि

हुन सक्देन ।
त्यसैले, सहकारीका समस्याहरू केवल सहकारी संस्था र त्यसका सञ्चालहरूका समस्या मात्र होइनन् यो कुन राजनीतिक प्रणाली, कस्तो अर्थतन्त्र, कुन किसिमको सामाजिक र सांस्कृतिक संरचनको परिवेशअन्तर्गत चलिरहेको छ भन्ने कुरामा समेत गम्भीर ध्यान जानुपर्ने हुन्छ । तसर्थ, सहकारीको व्यवस्थापन र सञ्चालनका मूल्य मान्यता, आवश्यक तालिम तथा प्रशिक्षण, उचित र उपयक्त ऐन कानुन एवम् अनुगमन नियमितरूपमा चल्नु पर्दछ र तिनको आवश्यक उन्नयन गरिनु पर्दछ नै । तर त्यतिले मात्र पुढैन र पूर्ण हुदैन । अतः सहकारीमा उत्साहजनक बातावरण त्याएर यसलाई अर्थ-सामाजिक रूपान्तरणको अग्रगामी, उन्नत र शतत प्रगतिका लागि निरन्तरता दिन बुहत राजनीतिक परिवेशलाई नै आशाप्रद र विश्वसनीय तुल्याइनु पर्दछ । यसरी चल सकेमा सहकारीले दिन पर्ने सामाजिक रूपान्तरणको बाँध्न्त परिवास साहू वरपाल र साहूसे अर्थात् परि उन् ।

